

LANA

**Ainhoa Agirreazaldeg
Amaia Artola**

Hizkuntza Eskola Ofizialeko
irakasleek Irale programaren
barruan atondutako materiala

AURKIBIDEA

A. LANGILE-BIZITZA	2
1. Erantzukizun handiko lanbideak	2
2. Kirol- eta aisialdi-jarduerak lantokian	5
3. Lan-baldintzak	4
B. BIZITZA ERDIGUNEAN	10
1. Bizi ala iraun	10
2. Haurren eta helduen zaintza: erantzunkidetasuna helburu	13

31999474

<https://labur.eus/uWsZl>



A. LANGILE-BIZITZA



Maite duzun lanbidea aukeratuta, zure bizitzan ez duzu egun bakar batean ere lan egin beharrik izango.

Konfuzio

Erantzukizun handiko lanbideak

1a. ETBko Ur Handitan saioak erantzukizun handiko lanei eskainitako atalaren bi pasarteri erreparatuko diegu. Aldez aurretik, erantzun galdera hauei:

- Zer lanbide joko zenituzke erantzukizun handikotzat?
- Zertan datza lanbide horien aparteko ardura?
- Eramangarria al litzateke zuretzat ardura hori?

Entzun Miren Telleria kardiologoaren hitzak eta erantzun galderei idatziz.



Miren Telleria, kardiologoa

<https://labur.eus/P7GON>



Estutasunak [01:45-02:47]

Lanak eskatzen dituen ezaugarriak [05:30-09:15]

Premia edo beharrezana adierazteko, besteak beste:

☞ **Partizipioa + BEHARRA**

Gertatu izan zait kirolfanoan nengoela beste norbaiti deitu beharra.

☞ **Behartuta egon + -t(z)era**

Behartuta gaude gure onena ematera.

☞ **Partizipioa + BEHARREAN egon**

Atsegin ez ditugun erabakiak hartu beharrean egoten gara askotan.

☞ **Bestelakoak:**

Gure erantzukizuna da...

Ez dugu hori egin beste erremediorik.

Obligaziorik eza adierazteko, besteak beste:

Ez dut zertan hori egin.

Inork ez nau horretara behartzen.

- Izaten al du ahulunerik? Zer gertatu izan zaio horrelakoetan?
- Zer ikasi behar da kudeatzen?
- Zertan igartzen zaizkio Mireni lanak eragindako buruhaustea?
- Zer eskaintzen dio Mireni igerian aritzeak?
- Garrantzitsua al da sasoian egotea kardiologo-lana egiteko?

1b. Ikusi orain Daniel Martinez abokatuaren azalpenak. Erreparatu bere lanean izaten dituen zailtasunei eta erantzun galderari:



<https://labur.eus/N3H7a>



• Zertan datza abokatuaren erantzukizuna? Zer egin beharra izaten dute abokatuek?

-Pertsona baten askatasunaren, ondarearen eta familiaren gainean erabaki beharra.

...

Lehen zatia [0:00-0:42]

Bigarren zatia [2:04-4:32]

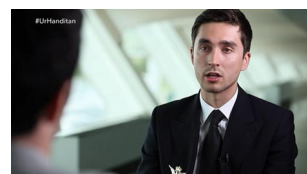
1c. Erantzukizun handiko beste lanbide batzuk ere badira, jakina. Zein iruditzen zaizue ardura handienekoa argazkietako hiruren artean? Eman idatziz erantzukizun handiena eskatzen duen lanbidearen deskribapena.



Karmelo Alonso, suhiltzailea



Nora Rezola eta Xabier Iturraspe, familia-medikuak



Haritz Barrenetxea, hegazkin-pilotua

Zer izaera-ezaugarri eskatzen dizkie langileei aukeratu duzuen lanbide horrek?

Erronkazalea, odol hotzekoa, enpatikoa, bere buruarengan konfiantza handia duena...

ATAZA. Egin gogoeta eta, talde txikitan, eman elkarri pentsatutakoaren berri.

- Erantzukizun handiko zer lanetan ikusten duzu zeure burua?
- Prest egongo al zinateke horrelako lan batean aritzeko?
- Nola moldatuko zinateke horrelako eskakizunak dituen lan batean?
- Uste al duzu horretarako moduko izaera duzula?

Koadroan dituzu bideoetako langileek aipatutako zenbait ideia.

Lana etxera eramatea
Beldurrak azaleratzeaLana ateratzea
Lanean onena emateaZeure burua zalantzan jartzeaErru-sentimendua kudeatzea

Kirol- eta aisialdi-jarduerak lantokian

2a. Aspaldi honetan, produktibitatea eta langileen motibazioa eta ongizatea areagotzea helburu, gero eta gehiago egiten dira lantokietan enpresek eurek sustatutako kirol- eta aisialdi-jarduerak. Irakurri artikulua eta identifikatu zein den ideia nagusia.

Yoga

Estresatuta dagoela esanez heldu da yoga-irakaslea ikastarora. Zazpietan klase bat ematen amaitu du hiriko erdialdean, eta ordu laurden geroago hasten den gurera garaiz heltzeko, kotxea hartu behar izan du eta ezin aparkatuta ibili da. Arnasestuka heldu da. "Hamen dago edarra!", esango luke lekixar batek halako egoera baten aurrean, yoga-irakaslea estresatuta ikustea itxaropen guztia galtzeko moduko sintoma baita. Ez, ala? Gero barre egin du, eta denok pentsatu dugu txantxetan ibili dela. Eskerrak.

Azken urte hauetan yoga eta mindfulness ikastaroen eskaera asko igo dela esan digu, eta gero eta argiago duela gure gizartearen abiadura, malaletxea, estresa, antsietatea eta abar kontuan hartuta eskaera igoz joango dela datozen urteetan ere. Haren negozioarentzako ona dena, baina, pozoia da gizartearentzat. Azaldu digunez, nerabeekin lanean hasi da, neska-mutil gaztetxoekin, eta ikaratuta dago. Antsietateak jota daudela dio, euren mugikorretatik ezin urrunduta. Komunera ere mugikorra eskuan doazen neska eta mutil horiek kontzentratzeko arazo asko dituztela esan digu, eta ezinegonak sorrazten diela horrek; eta ezinegonak, beste ondorio askoren artean, haserrekor bihurtzen dituela, zakar eta bortitz, kasu askotan. Benetako erronka dela eurekin lan egitea.

Yogan lehen mailako aditua den norbaiten lasaitasuna kolokan jartzeko gai baldin bada, zer ez du egingo munduaren azelerazio horrek, bada, beste guztiokin? Arazoa egiturazkoa da eta gauza asko aldatu beharko lirateke mundua bizitzeko leku egokiagoa bihurtzeko, baina bitartean interesgarria litzateke eskoletan eta institutuetan eguna hasteko 5-10 minutuko meditazio-saio bat eskaintzea. Ekaitz bat baino gehiago baretzeko balioko luke. Eta lantokietan ere eguna horrela hasteak giroa asko lasaituko luke. Hori bai, behar dugun guztiok praktikatzeko hasiko bagina, yoga-irakasle guztiak benetan estresatuta ibiliko lirateke.

Deia, 2015-06-26. Karmele Jaio

Zein da testuaren ideia nagusia? Azaldu paragrafo labur batean. Ondoren, talde txikitan, elkarri azaldu eta ideia nagusia denon artean adostu.

2b. Entzun Miren Bilbao Arabako Parke Teknologikoko zuzendari teknikoari egindako elkarrizketaren pasartea. Entzun bitartean, hartu oharrak kirola edo aisialdia lantokian txertatzeak ekar ditzakeen onurez.



<https://labur.eus/SaeWm>



Langileen motibazioa areagotzeko aukerak

- Ezagutzen al duzu horrelako esperientziarik?
- Zenbaterainoko garrantzia izan dezakete horrelako jarduerak?

ATAZA. Idatzi eskutitza zure enpresako nagusiari, behean adierazitako egoerari erantzuteko. Irakurri egoera eta kontuan izan azpian zerrendatutako hizpideak:

Zuen enpresako zuzendaritzak, langileen motibazioa eta ongizatea handitzeko asmoz, zenbait neurri aplikatu nahi ditu lantokian. Hori dela eta, langileoi ekarpenak egiteko eskatu dizue. Zu momentu hau iritsi zain egon zara luzaroan. Izan ere, erantzukizun handiko lana duzu eta ezinbestekoa iruditzen zaizu neurri horiek berehala hartzea.

- Zure lanaren ardurak
- Ardura horien zama
- Ardura horien kudeaketa emozionala: nola jarri muga estresari eta lanorduz kanpoko buruhausteei
- Proposamenak

Lan-baldintzak

3a. Irakurri hainbat langileren testigantzak. Zer lan iradokitzen dizute? Ezagutzen al duzu antzeko egoerarik? Azaldu talde txikitan.



Soldata txikiak

Nire soldata eskasa zen: 25 orduko kontratuaren truke 500 €-tik gora jasotzen nituen, baina 25 ordu baino dezente gehiago egiten nituen beti.

Lanaren gogortasuna

Ezin gara geldirik egon. Kontrol handia dago bakoitza bere lekuan egon dadin, eta une oro egin behar duena egin dezan: lehertuta bukatzen dugu. Geldi gaitzeko komunera joateko edo ondoezik gaudelako, baina bestela ez. Sei orduan ez gara esertzen. Eta beti aurpegi alaia erakutsi behar dugu.

Kontratu partzialak

Oso zaila da lanaldi osoko kontratu bat lortzea. Lanaldi erdiekin funtzionatzen dute. Arduradunek izaten dute lanaldi osoa eta, gero, asteen 20 orduko kontratuekin, ikasleak eta ordu-murrizketak nahi dituzten amak hartzen dituzte.

Afiliazio eskasa sindikatuetan

Beldur handia dago sindikatuetan sartzeko. Hamabost urtean langile bakarra ezagutu dut benetan mugitzen zena lan-baldintzak hobetzeko eta lankideak motibatzen zituenaren beren eskaerak egin zitzaizten. Oro har, ez dut kontzientzia kolektiborik ikusten.

Ordutegi erabat malguak

Nik kontratua berritu eta lanean jarraitzeko asmoa nuen, baina goizetan ez aritzea eskatu nien, haurtzaindegiko praktikak egin behar nituelako, eta arazoak hasi ziren. Ordutegi erabat malgua egiteko gai ez dena ez dute nahi enpresek: langabeziaren paperak jasotzeko ere gorabehera handiak izan nituen... Eskerrak sindikatuari!

“Hezur-haragizko langileak”. Berria, 2017-04-30 (laburtua). Xabier Martin - Jon Fernandez

3b. Erreparatu arropa-saltzaileen lan-hitzarmen batzuetan agertzen diren eskubideei. Binaka jarrita (A eta B), langile baten eta nagusi baten arteko elkarrizketa eraikiko duzue.

A IKASLEA: saltzailea

Bere eskubideen ezagutza adieraziko dio nagusiari eta dagokiona eskatuko dio.



B IKASLEA: nagusia

Langilearen eskariak betetzeko derrigorrik eza adieraziko du.

☹ Gogoratu premia eta beharrezana adierazteko baliabideak.

Arropa-saltzaileen eskubideak:

- Hilean larunbat bat jai
- 5 lanordu eginda, 15 minutuko atsedena
- Haur txikien guraso izanda, ordutegia aukeratzeko lehentasuna
- Aparteko lanorduak dirutan ordaintzea, ez opor-egunetan
- Opor-egunak noiz hartu langileak aukeratzeko eta ez enpresak

3c. “Etorkizunari heldu ezinik” erreportajeak gazteen etorkizunari buruz dihardu. Horretarako, bizitzako hainbat arlo aipatzen dira: lan-baldintzak, etxebizitza, aisialdia...

- Zer iradokitzen dizu artikularen izenburuak?
- Nola ikusten duzu gazteria emantzipazioari dagokionez? Zergatik?

Zerbaiten ezagutza adierazteko:

-(e)la jakin berri dut
Jakinaren gainean nago...-(e)la
Nik dakidanez...
Ondo baino hobeto dakit...
Nik dakidala...

Etorkizunari heldu ezinik

berria

Lan-baldintzei buruz hitz egitean aipatzen dute prekarietatea, baina gazteen bizimodura hedatu da. Aurrerabidearen erudia izan da nagusi orain arte: lana topatu, etxebizitza lortu, familia osatu... Ezinezko sistema, gaurko gazteentzat.

Krisi ekonomikoaren testuinguruan, lan-merkatuarekin lotuta, askotan aipatzen dute prekarietatea: zabor-kontratuak, erabateko ezegonkortasuna, lanaldi eskasak... Gazteek pairatzen dute maizenik egoera hori. Baina gazteen prekarietateak ez du lan-arloa bakarrik hartzen. Bizitzako beste esparru batzuetara ere igaro da. “Prekarietatea egoera bat zen lehen, batez ere lan-merkatuari eragiten ziona. Orain prozesu bat da, bizitzako hainbat arlori eragiten diena: harremanak, etxebizitza, zaintza...”, azaldu du Diego Carbajo soziologoak. Gurasoen aldean, urte askoan egoten dira gazteak prekarietate-egoeran, eta ez dute izan gurasoen ibilbide bera: lan egonkorra topatu, familia osatu... “Aurrerabidearen ideia gainbehera ikusten dute”.

Egoera larriagotu egin da krisi-garaian, baina lehenagotik dator gazteen egoera prekariora. Aurreko bi hamarkadetan jarri du begirada Carbajok. Orduan hasi ziren ugaltzen aldi baterako laneko enpresak. Prekarietatearen eredu dira: egun batzuetarako kontratuak, ordu gutxikoak, baldintza eskasekoak... Enpresa horietatik lortzen dute lana gazte askok: lan prekariora. Joan den hamarkadatik, enpresa horien menpean daude gazte asko: “Populazioaren segmentu bat prekarietatean bizi da lan-mundura sartu zenetik”. Prekarietatea ardatz duten lanpostuak jadanik ez dira lehenbizi-lehenbiziko lanpostuak soilik. Gazteak egoera horretara “egokitzen” ari direla adierazi du Carbajok. Orain ez da ezohikoa egoera horretan dauden gazteak aurkitzea. “Salbuespena zena normal bihurtzeko bidean dago”.

Berria, 2015-07-31 (laburtua eta moldatua). Garikoitz Goikoetxea

- Ados al zaude testuak dioenarekin?
- Asko aldatu al da etorkizunaren itxaropena garai batetik hona?

Pasarte horrek lan-munduarekin lotutako hainbat kontzeptu interesgarri dakartza. Eztabaidatu zuen artean eta idatzi kontzeptu bakoitzaren esanahia:

- AURRERABIDEA:

- PREKARIETATEA:

- ZABOR-KONTRATUAK:

- ALDI BATERAKO LANEKO ENPRESAK:

Definizioak emateko:

- t(z)earekin du zerikusia
- arekin dago lotuta
- ari deritzo
- ari dagokio

3d. Zein dira gazte bekadunen lan-baldintzak? Zer alde dago bestelako langileen lan-baldintzekin? Asmatuko al zenuke esaten zein baldintza dagokion langile arruntari eta zein bekadunari?



Nolako lan-kontratua du?

- Behin-behinekoa
- Epe luzerakoa edo behin betikoa
- Epe oso motzerakoa, ordu edo egun batzuetakoa
- Ordezkapen-kontratua
- Besterik?

Nolako du soldata?

- Oso baxua edo eskasa
- Ez oso altua, baina duina
- Nahiko ona
- Bere lanpostuari dagokiona
- Besterik?

Nolako ordutegia dauka?

- Ordu askotakoa
- Goizekoa bakarrik
- Malgua, astero aldatzen dena
- Ordutegi finkoa urte osoan
- Besterik?

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

- Zure lan-ibilbidean bizi izan al duzu inoiz horrelako esperientziarik?
- Ezagutzen al duzu langile bekadunik?

3e. Entzun Euskadi Irratiko “Mezularia” saioan emandako elkarrizketaren pasartea. Bertan, bi gaztek bekadunen lan-egoeraz jardungo dute hizketan. Irakurri jarraian dituzun esaldiak eta, entzun ahala, erabaki baieztapenak egia ala gezurra diren.

	Egia	Gezurra
1. Enpresa askotan ez dute bekadunik plantillan hartu nahi.		
2. Gazte bat kontratatzeagatik administrazioak era guztietako laguntzak ematen dizkie enpresei.		
3. Lanpostu bat sortzearen izenean, azken urteotan joera handia dago edozein gauza onartzeko.		
4. Administrazioak bere esku dagoen guztia egiten du gazteen lan-baldintza duinak sustatzeko.		
5. Enpresetan askotan elkartzen dira bekadunak beren lan-baldintzak hobeto dituztela eskatzeko.		
6. 2011n lortu zen bekadunek eta praktiketako langileek araudi bat izatea lan-baldintza batzuk betetzeko.		
7. Gariren ustez, bekadunen lan-baldintza duinak defendatzea ez dagokio bakarrik bekadunen kolektiboari.		

<https://labur.eus/vrAOZ>


3f. Hona gazteriar buruzko zenbait daturen irakurketa. Erreparatu portzentaiak emateko moduari eta azpimarratu adibideak.

SOLDATA, ETXEA ORDAINTZEKO

Gazteen soldaten eta etheen prezioaren arteko aldea traba handia da emantzipatzeko. Gazteriaren Euskal Behatokiarentzat azterketa bat egin du Joffre Lopez ikertzaileak. Haren arabera, emantzipatzeko, soldataren % 60 inguru bideratu behar dute gazteek etxebizitzara: erostekotan, hipotekak jaten die soldataren % 63; alokairura joaten badira, % 59. Adituen esanetan, inola ere ez litzateke soldataren % 40 baino gehiago bideratu beharko etxebizitza ordaintzera.

LANEAN, MAILAZ BEHETIK

Enplegua aurkitzen duten gazte gehienek ez dute beren titulazioarekin bat datorren lanik. Hegoaldean 30 urtez azpiko landunen % 65ek daukate beren kualifikazio-mailaren azpitik dagoen lanposturen bat.

Ehunekoak nola eman:

Ehunekoak zenbaki arruntak bezalaxe deklinatzen dira, normalean, mugagabeen: % 5i, % 8ren...

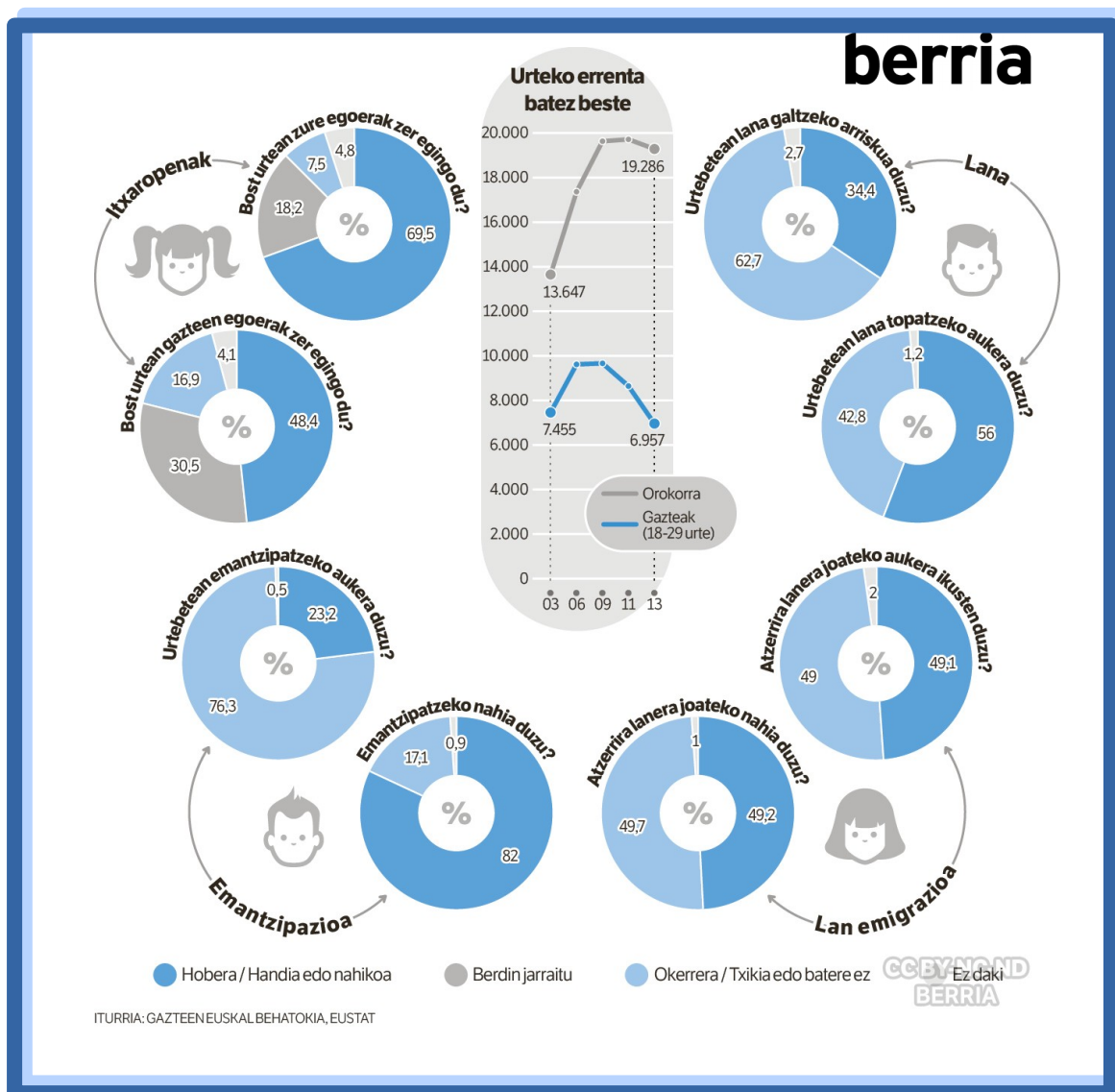
Artikurik gabe deklinatu behar dira, beraz: % 5 etorri dira (ez % 5a etorri dira). Erreferentziazko izena plurala denean (biztanleak, hiritarrak...), aditza pluralean joan daiteke; aldiz, erreferentzia singularra denean (biztanleria), singularrean jotzen da:

biztanleen % 10 Araban bizi dira / biztanleriaren % 10 Araban bizi da

Artikulua jartzea beharrezkoa da GAINERAKO edo FALTA DEN bezalako egiturekin:

Egitasmorako aurrekontuaren % 60 ekarpen pribatua izango da; gainerako % 40a nondik lortu ikusteko dago.

ATAZA. Lauko taldetan jarrita, irratiko mahai-inguru batean hartuko duzu parte. Bertan, gazteen egoerari buruz eztabaidatuko duzue, eta hauek izango dira hizpideak: lana, lan-emigrazioa, emantzipazioa eta itxaropenak. Aldez aurretik, prestatu zure jarduna idatziz: eman hizpide bati buruzko datuak eta azaldu datu horiek nola interpretatzen dituzun. Ondoren, adierazi elkarri ahoz prestatutako azalpena.



Bilakaera adierazteko aditzak:

- Hobera egin, okerrera egin, berdin jarraitu...
- Handitu, gutxitu, joerari eutsi...

B. BIZITZA ERDIGUNEAN

Bizi ala iraun

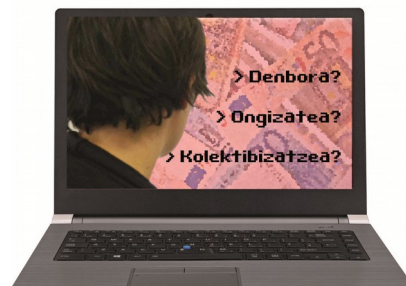
1a. Irudi hauek gure gizartean dugun bizi-ereduaz eta denboraren eta zereginen banaketaz hitz egiteko ekarri ditugu. Behatu eta erantzun galderei.



- Zer islatzen du argazki bakoitzak? Zenbateraino daude lotuta gure bizi-ereduarekin?
- Zertan ematen dugu denbora gure egunerokoan?
- Lana eta bizitza mutur banatan badaude, bizitza orekatua daramagu?

1 b. Bizitza erdigunean jartzeaz ari da ondoko artikulua. Irakurri eta erantzun galderei.

“Bizitza erdigunean jarri”. Gero eta gehiago entzuten da ekonomia feministaren aldarrikapen asko laburbiltzen dituen esaldia. Baina zertaz ari gara zehazki lelo hori errepikatzen dugunean? Nola eraman ikuspegi hori proiektu edo enpresetara? Ahalegin horren onurak eta ajeak ongi ezagutzen dituzten zenbait lagunengana jo dugu erantzun bila.



[1] Egin dut proba. Ekonomia feministaz galdegin diet lagun eta ezagunei. Askok asmatu dute zerikusia baduen zer edo zer aipatzen: “zaintza-lanen balioaz eta garrantziaz jabetzea”, “ongizateari etekinari baino garrantzi handiagoa ematea”, “harremanak eta behar pertsonalak zaintzea”... Ideia zabal horiek praktikara eraman dituzten proiektuen berri ba ote duten galdetuta, aldiz, inor gutxi izan da izenik emateko gai. Izan badira, ordea, esaldi horiek aintzat hartu eta euren egunerokora eramateko ahaleginean ari direnak. Zailtasunak zailtasun.

[2] Badaki zerbait horretaz guztiaz Irati Mogollon ikerlari errenteriarak. Ana Fernandez Cubero lankidearekin batera hainbat kooperatibaren auditoria feministak egin ditu. Ikerketa eta praktika askoren ondoren, esparru gatazkatsu jakin batzuk identifikatu dituzte: denbora, lan-moldeak, ordainsari-eredua eta kolektibizazio-gradua. Horiek aztertuz antzematen dituzte prekarietatea, kontziliazio-gatazkak, botere-harremanak...

[3] Dioenez, posible da ekonomia feministaren ikuspegia proiektu konkretuetara eramatea, baina horretarako, ezinbestekoa da ekoizpen-helburuak gorputzen eta bizitzako zikloen aldaketak kontuan hartuz berrikustea. Bestela, bi filosofia desberdinen arteko tentsioa elikatzen da. “Adibidez, ohikoa izaten da kontziliazioaren izenean lanaldi murriztuekin jardutea. Denbora murrizteak, ordea, ez du zertan lan-bolumena murriztea ekarri. Maiz lan-kopuru berdina denbora eta soldata murriztagoetan egitea dakar”.

Workaholismoa: gustuko lanaren tranpa

[4] Logika feminista honetatik datozen praktikak ezartzeko zailtasun eta trabez galdetuta, “workaholismoa” hartu du ahotan Mogollonek. Gustuko dutena haien lan bilakatu dutelakoan, haien identitateak eta nahiak enpleguaren bitartez gauzatzen dituztenen jokabidea. “Pasioaren izenean auto-esplotazioan bizi dira, nekaturik baina pozik. Jai-egunak hartuz gero, alferkerian egotearen erruduntasuna sentitzen dute; onena eman nahi dutenez, lanaldi amaigabeak dituzte; diru gutxi irabazi arren, egunen batean egoera aldatuko delakoan daude; eta etorkizuneko egonkortasun horren izenean, etengabe egiten dute lan”. Zabalduta dagoen arren, arazotzat du Mogollonek jokabide hori. Batetik, lan-eredu edo logika horri etekina ateratzen dioten sektore pribilegiatuak daudelako. Bestetik, bizitza, erdigunean jarri ordez, ekoizpen-prozesuaren esanetara jartzen dutelako.

Emozioak konpartitzearen garrantzia

[5] Irati Mogollonek gertutik ezagutu duen proiektuetako bat da Ttipi Studio kooperatiba. Hirigintza eta espazio kolektiboen diseinu kolaboratiboetan egiten dute lan, baita komunitate eta erakundearen prozesu kolaboratiboetan ere. Maddi Texeiro bertako kidearen arabera, ekonomia feministaren ideia batzuk eraman dituzte euren antolaketa eta harremanetara. Lan mota eta funtzio guztiek duten garrantziaz ohartzen direla dio, eta denei balio bera ematen dietela, ez arretari dagokionez bakarrik, baita soldatari dagokionez ere. “Norberaren bizimodua eta lanetik kanpo duen errealitatea ere ongi ezagutzen dugu, asko hitz egiten dugu horri buruz, eta eguneroko jarrera eta talde-dinamiketan aintzat hartzen dugu”.

[6] Antzeko bidea egin dute Kalaka komunikazio-agentzian. Euren emozioak elkarri azaltzeari garrantzi handia ematen diote, horrek eguneroko harremanetan duen eraginaz jakitun. Lan-ordutegi malguk ere baimendu diete “bizitza erdigunean jartzea”: “Oso pozik joaten gara egunero lanera, eta gure errealizatorako bide sendoa da, baina gure bizitza lana baino gehiago da. Horregatik, gure bizitzaren baitan antolatzen dugu lan-ordutegia. Kontziliazioak, formazioak, gaixoaldiek eta egun motelek beren lekua dute lanaldian”. Texeirot aldiz, ordutegi malgua tranpa ere izan daitekeela uste du. “Zaila da enplegua, aisialdia eta zaintzarako denbora bereiztea, eta askotan elkar zapaltzen dute. Zer esanik ez sare sozialek eta e-postek etengabe konektatuta edukitzen bagaituzte”.

Argia, 2017-02-19. (laburtua eta moldatua). Lander Arretxea



- [1] Erraza al da ekonomia feminista ardatz hartuta lan egitea?
- [2] Zer ezaugarri ditu auditoria feminista bat gainditzeko ez duen lantoki batek?
- [3] Zer baldintza bete behar du ekonomia feministaren ikuspegia lantzen duen proiektu batek?
- [4] Zein da workaholismoaren trampa nagusia?
- [5] Zer bereizgarri dute Ttipi Studio kooperatibako lanpostuek?
- Proposatuz, talde txikitan, artikulatu egoki letorkiokeen izenburu bat.

1c. Erreparatu zure edo zure inguruko norbaiten lanpostuari eta esan zenbateraino egiten duzuen bat ondoko baieztapenekin. Ondoren, partekatu erantzunak talde txikitan eta azaldu erantzunen arrazoiak.

[1 = erabat ados; 2 = nahiko ados; 3 = ez oso ados; 4 = inondik inora ados ez]

Nire lanean...	1	2	3	4
1. Ordutegi malguia dut.				
2. Pertsonaren ongizateari balioa ematen zaio.				
3. Langileen arteko harremanak zaindu egiten dira.				
4. Botere-harremanek gain hartzen diete harreman parekideei.				
5. Lanaldi luzeak ditut.				
6. Ordainsarrietan alde handia dago postu batzuetatik besteetara.				
7. Elkarlanean aritzen gara langile guztiok.				
8. Lanaldi murriztua hartzeko aukera dut.				
9. Postu gehienak egonkorak dira.				
10. Funtzio eta lan mota guztiei balio bera ematen zaie.				
11. Bakoitzak lanetik kanpo duen errealitatea kontuan hartzen da.				
12. Errealizaziorako bidea da lana.				
13. Egun motelek lekua dute lanaldian.				
14. Etxera lan asko eramaten dut.				

1d. Aurreko galderei erantzuteko buruan izan duzun lan horri erreparatuta, esan zer aldaketa eginda izango litzatekeen lan hori atseginagoa, eramangarriagoa, interesgarriagoa, baloratuagoa, parekideagoa... Ondoren, partekatu erantzunak talde txikitan.

Zer aldatuko zenuke zure lanean? Zer helbururekin?

Ikusezintasuna da nire eguneroko lanaren ezaugarri nagusia. Etxekoek isilpean egiten ditudan lan guztiak eskertuko balizkidate, neure burua errespetatua dela sentituko nuke.

Nire lanean ordutegiek muga finkoagoak balituzte, errazago antolatuko nuke eguneroko bizitza.

Baldintza eta ondorioa (Nor-nork)

ban(it)u n(it)u(z)ke
bal(it)u l(it)u(z)ke
bagen(it)u gen(it)u(z)ke
bal(it)u(z)te l(it)u(z)kete

Baldintza eta ondorioa (Nor-norinork)

bani(zki)o ni(zki)oke
bali(zki)o li(zki)oke
bageni(zki)o geni(zki)oke
bali(zki)e li(zki)eke

Baldintza (Eduki)

baneu(z)ka
baleu(z)ka
bagenueu(z)ka
baleu(z)klate

1e. Orain, eman idatziz garrantzitsutzat jotzen dituzun aldaketa horien berri. Erabaki aldateak zer hurrenkeratan proposatuko dituzun eta egin lotura egokiak haien artean.



Informazioa antolatzeke:

- Lehenik, bigarrenik, ...azkenik
- Bestea(k) bezain garrantzitsua da...
- Ez da garrantzi gutxiagoakoa...
- Ez da hain garrantzitsua, baina ezta baztertzekoa ere...
- Bestalde, halaber, orobat, ere...

Haurren eta helduen zaintza: erantzunkidetasuna helburu

2a. Kontziliazioa hobetzeko proiektu pilotu bat abian da Gipuzkoako 20 enpresatan. Lana eta familia-bizitza uztartzea, erantzunkidetasuna sustatzea eta lan-esparruan genero-ezberdintasunak desagerraraztea dira helburuak. Bideoa ikusi aurretik, irakurri lanaren inguruko baieztapen hauek, eta markatu emakumeen, gizonen ala bien kasuan betetzen diren.

	Emakumeek	Gizonek	Biek
1. Soldatarik gabeko lanak egiten dituzte.			
2. Zaintzari balioa ematen diote.			
3. Lanaldi murriztuak eskatzen dituzte.			
4. Gurasotasun-baimenaz baliatzen dira.			
5. Borroka egiten dute ardurak partekatzearen alde.			
6. Enplegua eta etxeko lanak uztartzen dituzte.			
7. Erruduntasun-sentimendua izaten dute.			

2b. Orain, ikusi Gipuzkoako Foru Aldundiak argitaratu duen bideoa eta erantzun galderei, talde txikitan, ahalik eta hiztegi zehatz eta aberatsena erabilia.

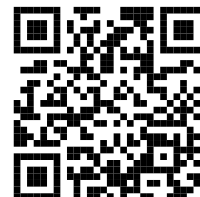
• Zer egiten dute emakumeek, gure gizartean, familia eta lana bateragarriak izateko? Eta gizonak?

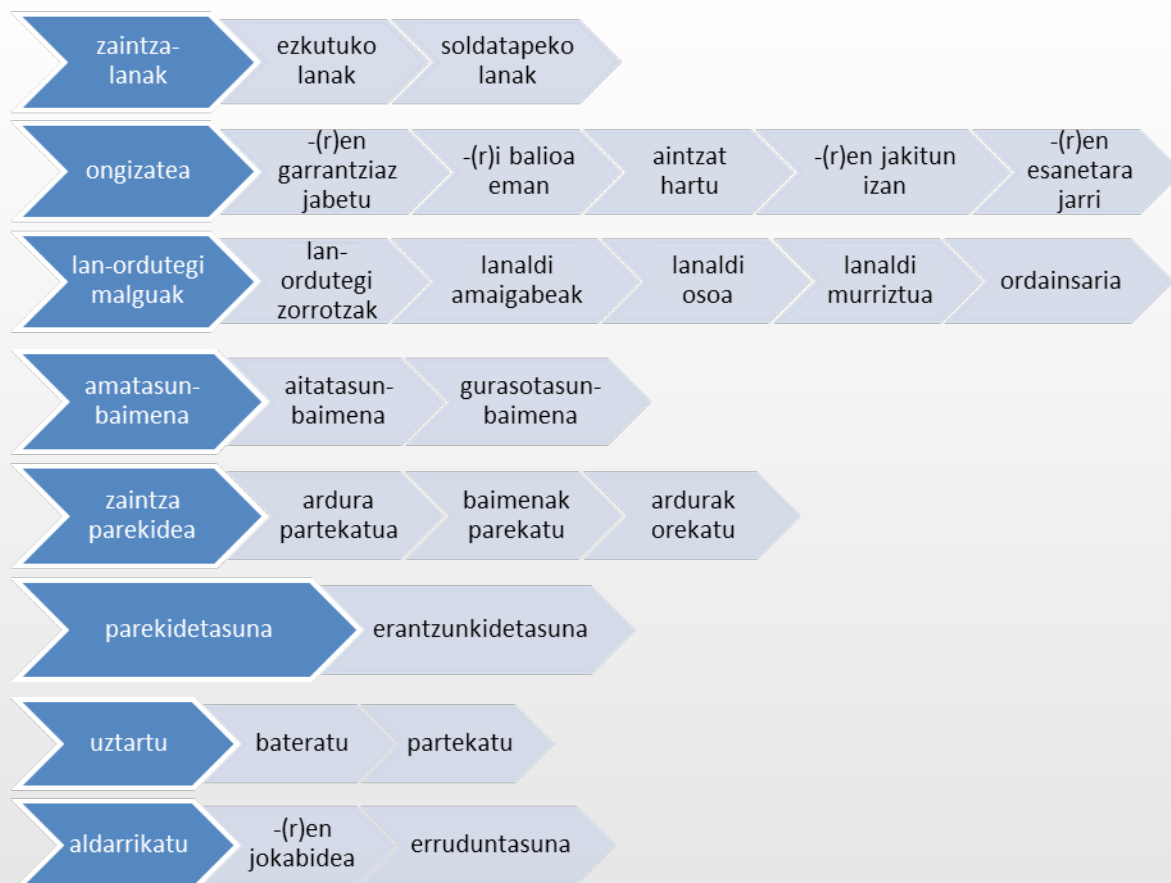
• Haur txikiak dituzten gurasoek behar adinako laguntza jasotzen al dute gizarte-antolaketaren, lan-arloaren eta gobernuen aldetik?

• Zer babes eta baimen daude pertsona helduen zaintzarako?



<https://labur.eus/MYiL8>





2c. Etxeko lanak gizartearen erdiaren esku egon dira mendetan eta mendetan. Erantzun galderei, talde txikitik. Argudiatu erantzunak eta eman adibide egokiak

- Ikusezinak al dira etxeko lanak?
- Ematen al die baliorik etxeko lanetan gutxitan aritzen denak?
- Esker txarreko lanak direla esango zenuke?
- Erraza al da etxeko lanekin errerealizatura sentitzea?
- Zer da gogorragoa: etxetik kanpo lan egitea ala etxeko lanez arduratzea?



Zergatia adierazteko:

bait-
-(e)nez,
dela medio
izan ere
ondorioz
hori dela eta

Adibideak emateko:

esate baterako
hau da
bestela esanda
hala nola
besteren artean
eman dezagun

2d. Pello Ulazia Ibarzabal (1966, Mutriku) hamar urtez arduratu da etxeaz eta hiru seme-alabez, etxetik kanpoko enplegurik izan gabe. Urtetako bizipenetan oinarrituta, *Isilean* erakusketa antolatu du. Mendetan emakumeek isilean egindako lan duinari omenaldia egin nahi izan dio, eta, era berean, gizonek ere zaintzaren ardura hartu behar dutela aldarrikatu.

- *Isilean* erakusketako parte bat da honako hau. Zer adierazi nahi izan du Pello Ulaziak, zure ustez, irudi honekin?

- Gizonezkoek iraultza isilik egin behar dutela uste du Ulaziak, zalapartarik gabe. Zergatik eskatzen die gizonezkoek, zure iritziz, isiltasun hori?



ATAZA. La Sexta telebista-kateko Salvados saioak “El milagro de conciliar” izeneko erreportajea eman zuen 2016ko martxoan. Erreportaje horretan, funtsean, bi gizarte-eredu alderatzen dira: Suediakoa eta Espainiakoa. Saio horretatik ateratakoak dira bi adierazpenok:

Idatzi kontziliazioari buruzko artikulu bat egunkarirako eta ohartarazi irakurleak gure gizartean gai horrekiko dugun atzerakoitasunaz. Taula batean bildu ditugu telebista-saio horretan azpimarratu zituzten Suediako eta Espainiako gizarte-ereduen ezaugarriak eta bien arteko ezberdintasunik esanguratsuenak.

“Nahiago ditut 25 urtetik beherako edo 45 urtetik gorako emakumeak. Emakume bat haurdun geratzen bada, arazoa daukagu”.
(Monica Oriol, Espainiako enpresarioen lehendakari ohia)

“Legez, debekatuta dago emakume bati haurrik izateko asmorik duen galdetzea. Norbait kontratatzen dudanean, gurekin urte asko egingo dituela pentsatzen dut, eta umeak txikiak direnean aldenduago pasa duen denbora huskeria da, guztira hemen lanean eman duen denborarekin konparatuta. Gainera, gurasotasuna bi pertsonaren kontua da, ez emakumeena soilik. Ez dago alderik ama edo aita izan berri diren bi langileren artean”.
(Sigrid Latham, Göteborgeko Ospitaleko burua)

Zer iradokitzen dizuete gogoeta hauek gizarte-eredu bakoitzari buruz?

- Begiratu arretaz hurrengo orrialdeko taulak eta aukeratu datu interesgarrienak.
- Eraiki datu garrantzitsuenen gaineko tesiak.
- Zehaztu artikuluen eskema.
- Deskribatu bi herrialdeetako bakoitzaren gizarte-eredua eta atera ondorioak.

Informazioa biltzeko:

-ri dagokionez, -ri erreparatzen badiogu...
-az/-ez ari garela
-ren ikuspegitik
... aintzakotzat hartuta



ESPAINIA	SUEDIA
Haur-eskolen sarea	
4 hilabete eta 2 urte arteko haurrak Ratioak haur-eskolan: hezitzaile bakoitzeko 8 haur Ratioak eskolan: - hezitzaile bakoitzeko 15 haur (2 urteko haurrak) - hezitzaile bakoitzeko 25 haur (3-6 urteko haurrak) Ordutegia: 07:30-17:30 Eskolako ordutegia: 08:00(zaintza)-16:30 Haur-eskola publikoak eta pribatuak daude. Haur-eskolen kopurua: txikia.	15 hilabete eta 6 urte arteko haurrak Ratioak: hezitzaile bakoitzeko 5 haur Ordutegia: 6:30-17:30 Haur-eskola guztiak publikoak dira. Etxe ondoan 3 edo 4 haur-eskola.
Gaixotu den haurraren zaintza	
Haurra gaixotzen denean: zaintzarako baimenik ez.	Haurra gaixotzen denean: zaintzarako VAB baimena. Estatuak ordaintzen du egun horretako soldata. Urtean, gehienez 4 hilabete haur bakoitzeko.
Gurasotasun-baimenak eta haurren zaintza	
Haurra jaio ondorengo baimena: 16 aste Emakumeak: nahitaez 6 aste Gizonak: nahitaez 4 aste Kontziliazio-neurriak hartzen dituztenak: % 95 emakumeak Erretirodun pertsonak: aitona-amonen % 50ek egunero bilobak zaintzen dituzte. Jaiotze-tasa: emakume bakoitzeko 1,32 haur	Haurra jaio ondorengo baimena: 68 aste Emakumeak: nahitaez 13 aste Gizonak: nahitaez 13 aste Kontziliazio-neurriak hartzen dituztenak: % 75 emakumeak (aldiro lege berriak, hau aldatzeko) Erretirodun pertsonak: VAB eta bestelako baimenak dituztenen orduak betetzen dituzte (orduka kobratzen dute). Jaiotze-tasa: emakume bakoitzeko 1,91 haur
Lana ulertzeko modua	
Lan-ordutegia: % 16k 9:00-21:00 Lanaldi luzeak: efizientzia-seinale dira. Afalordua: 20:30-21:30	Lan-ordutegia: 07:00-18:00 (egunean 8 ordu, malgua) Lanaldi luzeak: efizientzia-ezaren seinale dira. Afalordua: 18:30-19:00
Parekidetasuna	
Emakumeen % 66 estresak jota bizi dira. Emakumeek astean 21 ordu gehiago eskaintzen dizkiete etxeko lanei eta zaintza-lanei.	“Espainia belaunaldi bat atzerago dago kontziliazioari dagokionez” (Emma Carlsson, 2 haurren ama). “Erantzunkidetasunak elkarren bizitzak hobeto ulertzeko balio du” (David Pallarés, Suedian bizi den kataluniarra, 2 haurren aita).